

Geir Ove Olsen
Øvre Frydendal 108
1384 Asker

Rogaland Fylkeskommune
v/ John Jastrey
Postboks 130
Regionalplanseksjonen
4401 Stavanger

Asker 2.november 2011

Innspill til høring av regional plan for Setesdal Vesthei – Ryfylkeheiene og Setesdal Austhei

Jeg har med stor interesse fulgt arbeidet med heiplanen og ut fra bestillingbrevet fra Miljøverndepartementet var jeg optimistisk til at våre sentrale heier med randsoner skulle sikres en annen og mer helhetlig forvaltning i fremtiden enn det som er tilfellet idag. Det synes dessverre ikke å skje. Planen vil slik jeg kan forstå kunne medføre en økning av den tilfeldige og helt planløse nedbyggingen av de siste urørte heieområder, spesielt i sør. Jeg har som mange andre hatt glede av store naturopplevelser i de aller sørligste høgfjellsområder i Norge og Skandinavia, bl.a. i kommunene Sirdal, Kvinesdal og Flekkefjord. Blant noen av de største opplevelser har vært å se villrein flokken vandre over fjellvidder så langt sør som i Flekkefjord kommune. Jeg vet hvor mye disse randsonene betyr for flere og flere mennesker og jeg føler meg som bruker av disse store og særdeles viktige fellesverdier forpliktet til å si fra når jeg ser at store samfunnsverdier står på spill.

Vi bør imotsette til hva dette planforslaget legger opp til klare å få på plass en mer helhetlig forvaltning av de aller siste urørte fjellområder/korridorer som strekker seg mot kysten i sør. Jeg mener at om vi er villige til å bevare deler vår helt unike natur og bl.a. villreinen i disse heiene her på sørvestlandet kan det danne grunnlaget for at denne regionen blir et mer attraktivt sted å bo, leve og drive næring. Det blir brutalt og helt feil at slike områder ikke skal forvaltes helhetlig og at man med et pennestrøk sier at reinen ikke lengre skal være en del av naturmangfoldet og økologien i denne vakre heienaturen. Vi er mange som vil savne reinen som jo har vandret her i tusener av år.

Randsonene og såkalt marginale områder er tatt bort som villreinens leveområde her i sør. Til og med områder som ligger direkte tilknyttet og i forlengelsen av de sentrale heieområdene og reinens sentrale leveområder og som enda ligger urørt og lett tilgjengelig for reinen er fjernet fra villreinens leveområder og/eller tatt ut av heieplanen. De enkelte kommunene og særinteresser har stikk i strid med intensjonene for planarbeidet fått gjennomslag for at villreinens leveområder skal innskrenkes og de siste store og til nå urørte randsoner delvis frigis til vilkårlig og fragmentert planlegging. En form for planlegging som i høy grad langt på veg er i ferd med å rasere de siste verdifulle randsonene til de sentrale heieområdene våre. Om kort tid vil alle randsoner og lavereliggende heieområder være nedbygget eller totalt avskåret fra de sentrale heieområder pga. fritidshus, kraftanlegg, rovdrift på naturressurser og diverse infrastruktur.

Villreinen vil ikke lengre berike våre nære heieområder der man kan dyrke det enkle friluftsliv uten å reise langt av sted. Vi vil gå glipp av store naturopplevelser og dermed miste

mye av det som knytter oss til mangfoldet og livet i naturen. Reinen vil i fremtiden kun få oppholde seg langt til fjells. Det vil være et stort tap for befolkningen i de indre bygder og langs kysten i sør.

Når jeg leser bestillingsbrevet fra Miljøverndepartementet av 12.04.2007 så står dette i sterk kontrast til det arbeidet som er gjort med heiplanen der det meste synes å ha dreid seg om å begrense reinens leveområder mest mulig slik at særinteresser i de enkelte kommuner gies friere tøyler enn idag i sårbare heieområder og da spesielt i de siste korridorene/randsonene mot sør som allerede er under meget strek press og i ferd med å gå tapt. Når disse verdier heller ikke nå sikres i regional plan så vil man om få år måtte ta lange kjøreturer fra mer kystnære strøk om man ønsker å oppsøke en intakt og urørt heienatur om da denne naturtypen som som ligger i grenseland mellom lavland og høg fjell overhodet vil overleve på litt sikt.

Alle marginale leveområder for reinen i sør blir tatt borte og taes også ut av planen som områder der man skal ta hensyn til villreinen. Det blir fullstendig meningsløst når områder som enda ikke har vært utsatt for inngrep i særlig grad, bl.a. de flotte lavereliggende og vidstrakte fjellviddene øst for Sirdalsvannet på grensen mellom Flekkefjord, Sirdal og Kvinesdal plutselig ikke skal være en naturlig korridor for villreinen lengre. Man skal ikke lengre ta hensyn til villreinen i slike korridorer i de sørlige heien.

Det virker som at man i denne prosessen kun har vært opptatt av hvilke områder reinen har brukt de siste par år og ikke reinens historisk bruk. At reinen for bare noen 10 år siden da stammen var mye større benyttet de sørlige heiene i langt større grad enn idag synes ikke å være noe tema. Hvor bærekraftig er da denne planen og hvilke interesser skal den ivareta? Slik den nå fremstår er det kun grådighet og ikke villreinen, naturen, artsmangfoldet eller samfunnets behov som blir ivaretatt. Bare en så liten ting som å vite at man kan oppleve møter med villreinflakken i heia gir en stor merverdi til friluftslivet, økt livskvalitet og dermed sunnere liv og bedre helse. Mange av fortellingene som lever videre fra folks vandring i disse heiene inkluderer møter med villreinen.

Det sies bl.a. i planforslaget at man ikke har nok kunnskap om betydningen av villreinens bruk av randsonene/de marginale områdene i sør. Videre sies det at de marginale områdene kan få økt betydning når klimaet endres (blir kaldere/varmere og/eller våtere/tørre). Og disse noe lavereliggende områdene har også en annet klima og helt andre snøforhold enn de sentrale høyfjellsområder. Det kan være en av grunnene til at villreinen opptil i dag har brukt disse områder for å skaffe føde i strenge vintre med vanskelige snøforhold? Den muligheten mister nå reinen.

Selv om man er klar over alt dette og ikke kjenner konsekvensene tar man altså ut alle de marginale områdene i sør fra reinens leveområder og kaller områdene ”bygdeutviklingssoner” der rein ikke skal være noe tema lengre i forvaltningen. Dette er dypt beklagelig og en ufattelig sørgelig utvikling. Det er også uklart hva som da er hensikten med disse bygdeutviklingssonene og hvorfor de i det hele tatt er med i planen. Sonene har ingen naturlig avgrensning i forhold til økologi, naturområder eller landskap.

I de sørligste heieområder er det idag definert flere marginale leveområder for villreinen. Alle disse områder blir nå borte. Området nordvest for Tonstad/sør for Hunnedalen er delvis avskåret pga. riksveien gjennom Hunnedalen og hyttebygging og turistanlegg der. Hekkfjellområdet er allerede sterk bebygget med hytter og veier og er idag nærmest utilgjengelig for villreinen. Det siste marginalområdet øst for Sirdalsvannet har vært fornuftig forvaltet helt til idag og er fortsatt lett tilgjengelig for reinen.

For få år siden da stammen var større var det enda vanligere at villreinen vandret så langt mot sør som til Flekkefjord. At dette helt unike fjellplatået som er det sørligste urørte i

Skandinavia og som har direkte forbindelse med de sentrale fjellområdene og Hardangervidda delvis taes ut av plan og ikke minst at villreinsens leveområde tas bort fra disse områder pga. særinteresser er en stor tragedie og det motsatte av det som var intensjonen med dette planarbeidet, nemlig en mer helhetlig, økologisk bærekraftig forvaltning av de siste rester av en slik intakt og unik natur og økologi på sørvestlandet.

Det synes som at de enkelte kommunene og særinteresser har fått gjennomslag for alle sine krav som går på at de egentlig ønsker å åpne for mer nedbygging av de siste randsonene i sine kommuner og da har det vært viktig å forhandle bort villreinen fra disse områdene og det har de lyktes overmåte godt med i denne planprosessen. Jeg leser bl.a. i lokalavisene i distriktet at kommunene er fornøyd med avgrensingene i den nye heieplane fordi nå er store områder frigitt og tatt bort som leveområder og hensynssoner for rein og dette håper man vil åpne for nye utbygginger av hytter og andre tiltak i fjellet. Og dette altså i de siste gjennværende urørte områder (INON) med nærhet til de befolkede områder og som man helt til idag har klart å forvalte strengt.

Det er for meg helt uforståelig at denne heieplanen synes å ha utviklet seg til kun et spørsmål om man er for eller mot rein i et fjellområde og ønske om en mindre helhetlig forvaltning av de siste korridorene fra lavlandet og opp mot de sentrale heieområder. Det var åpenbart ikke meningen om man leser bestillingsbrevet fra departementet. Det legger opp til en langt grundigere og mye mer omfattende prosess der man ønsker fokus på en helhetlig og bærekraftig forvaltning av våre verdier knyttet til natur og biologisk mangfold i hele fjellområdet **inkludert** de meget hardt pressede randsonene. Brevet sier bl.a. at man skal se på villreinen som en ressurs som kan bidra til positiv lokal utvikling. Nå har man istedet hatt som utgangspunkt at villreinen er et problem, at den må bort.

Jeg ber på det sterkeste om at reinen får beholde mest mulig av sine tidligere leveområder og marginalområder som nå er tatt bort i de sørlige heieområdene på Sørlandet. I tillegg ber jeg om at alle sentrale heieområder inkludert deres randsoner inkluderes i en helhetlig heieplan slik at man får en god helhetlig og fremtidsrettet forvaltning i forhold til alle de ulike interesser som finnes. Det vil alle berøret tjene på i det lange løp. Det er mangel på forståelse overfor reinen og bærekraftig forvaltning å forsøke og innskrenke virkeområdet for planen og erklære at reinen nå ikke lengre skal få vandre som den hittil har gjort.

Dette kan ikke gå upåaktet hen i høringsrunden. Vi skylder reinen, naturen og alle nåværende og fremtidige brukere at våre nære heieområder en mye mer forpliktende og helhetlig plan. Ikke bare av hensyn til villreinen men også for at vi mennesker ikke skal miste kontakten med naturens mangfold som reinen er en viktig del av og derigjennom miste interessen for å ta vare på slike store verdier for fremtiden. Jeg ser med vantro på at man i fremtiden trolig aldri mer vil få oppleve villreinflokkene vandre over viddene øst for Sirdalsvannet og så langt sør som til kystkommunen Flekkefjord om dette utkastet blir stående.

Vi blir stadig fattigere på natur og stadig vekk tar vi nye kvantesprang bort fra disse grunnleggende verdiene som vi er så avhengige av. Vi må istedet inkludere vår natur og vår kultur i vårt verdigrunnlag på en helt annen måte enn i dag hvis vi også i fremtiden skal kunne glede oss over slike fellesverdier. Denne planen svikter helt på dette området.

Det området jeg er opptatt av og kjenner godt er heldigvis forvaltet meget strengt og er idag det største og best bevarte naturområdet nær kysten på sørlandet/sørvestlandet. Det er helt uforståelig at dette intakte og unike økosystemet som også inkluderer villreinen ikke skal forvaltes helhetlig også med hensyn på denne arten. Disse store og viktige naturverdier som

betyr så mye for så mange og for friluftsliv og turisme vil gå en usikker fremtid i møte med dette planforslaget. Storheten og mangfoldet i naturen går nå tapt for å tilfredstille snevre interesser som ikke ønsker å ivareta vår felles naturarv.

Jeg kan ikke se det på noen annen måte enn at denne planen som skulle sikre en helhetlig og økologisk bærekraftig utvikling istedet har blitt et stjerneeksempel på det motsatte, nemlig den ukontrollerte bit for bit raseringen av naturen og villreinens leveområder. Vi er også mange som med denne planen vil miste mye av det som gir mening til tilværelsen og som gir store opplevelser og historier å formidle videre til neste generasjon.

Man må se på denne planen med et annet utgangspunkt mhp både villreinen og naturen i de sårbare randsonene og utvide planens avgrensning og hensynssonene for villreinen.

Det gir ingen mening at man ikke lengre skal ta hensyn til villreinen i dens leveområder og det gir heller ingen mening å føre heieplanens yttergrenser på tvers av store helhetlig fjellområder og INON områder som er viktige korridorer ut fra de sentrale heieområder som eksempelvis viddelandskapet øst for Sirdalsvannet. Dette vil avstedkomme en enda mer tilfeldig forvaltning av randsonene enn idag. Noe som vil kunne få fatale følger for mange arters muligheter til å overleve fremtidige klimaendringer. Hadde man hatt en felles og dekkende heieplan ville man kunne sett ting i sammenheng og i et større perspektiv i forhold til den pressede heienaturen og villreinen.

Vi lever i en tid der forståelsen for å ta vare på det biologiske mangfoldet er stor. Vi vet at dette også innebærer et stort ansvar for villreinen. Villreinen gir oss også en stor merverdi, ikke bare i forhold til å være en ressurs i fbm. jakt etc. men og fordi den gir storslåtte naturopplevelse og livskvalitet for brukere av de befolkningsnære heieområdene helt sør i Sirdalen, kun 2 mil fra sørlandskysten. På lang sikt tror jeg vi blir en mindre attraktiv landsdel og ett fattigere samfunn om vi nå velger å presse villreinen helt bort fra våre kystnære høgfjellsområder.

Det vil være et stort feiltrinn og en tragedie for vår gjenværende heienatur om denne planen der alle de ulike grensene på kartet ikke synes å ha mye med bærekraft, helhetlig forvaltning og naturmangfold å gjøre blir stående og blir rettningsgivende for hvordan vi forvalter heien fra nå av og inn i fremtiden. Jeg mener at man heller bør sette alt inn på å beholde den rike naturen og mangfoldet av dyreliv i disse sørligste heiene våre i stedet for å ødelegge det kun med referanse til at utbyggingspresset nå er for sterkt til at disse verdiene kan bevares. Det blir altfor lett vint. Nettopp fordi presset er så stort må vi istedet sikre randsonene og noen grønne korridorer og ikke åpne dem opp for kortsiktige interesser slik som det nå gjøres. Vi har enda muligheten til å ta vare på de siste naturområder med stort og urørt naturmangfold om vi ønsker det. Jeg stiller derfor også spørsmål ved om denne heieplanen slik den har blitt med et så snevert fokus som nærmest kun går på å begrense reinens utbredelse og som ikke synes å se viktigheten av å bevare mangfoldet i hardt pressede randsoner er i henhold til naturmangfoldsloven.

Villreinen er noe av det som definerer Norge og vår natur, gir bolyst og former vår identitet og historie som det står i utkastet til planen. Det er derfor nedslående at reinen som har fått vandre i våre nære heier siden steinalderen nå plutselig skal fortrenses og skyves bort. Dette skjer altså i en tid der vi er rikere og har større velstand enn noen gang tidligere. Betyr dette at vi lever i en tid der fokuset på økonomi er så altoverskyggende at vi helt har mistet forståelsen vi tidligere hadde mhp. viktigheten av å ta vare på vårt livsgrunnlag og våre omgivelser?

Det er et stort tankekors at vi i verdens økonomisk rikeste land ikke lengre ser oss istand til ha rein vandrende i heia. Særinteresser og kapital får stadig større spillerom og tar mer og mer over forvaltningen av naturen og våre grunnleggende og evigvarende fellesverdier forvitrer.

De som har utarbeidet dette uheldige planforslag som bl.a. vil kunne utrydde reinen fra store områder bør tenke seg om en gang til. Vet man hva man gjør? Hva er grunnen til at det ikke lengre er plass til reinen og intakte økosystemer i randsonene til de sentrale heieområdene på Sørlandet. Planen bør endres drastisk om vi skal kunne stå til ansvar for fremtidige generasjoner.

Lykke til med behandlingen av planen.

Med vennlig hilsen
Geir Ove Olsen